BIDRAG TILL

SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

C) BERGSHANDTERING.

COMMERCE COLLEGII

UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1859.

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. C, Bergshantering. Commerce Collegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : P.A. Norstedt & söner, 1859-1911.

Täckningsår: 1858-1910.

Serien bytte 1867 namn till Bergshanteringen.

Föregångare:

Bergs-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshandteringen. – Stockholm, P. A. Norstedt & söner, 1835-1858.
Täckningsår: 1833-1857.

Efterföljare:

Bergshantering / Kungl. Kommerskollegium. – Stockholm : K. L. Beckman, 1912-1978. – (Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1911-1977.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.
S. 1. Tab. 1. Produktion av järnmalm, tackjärn samt vissa andra metaller 1836-1950.
S. 2. Tab. 2. Produktion av viktigare andra malmer än järnmalm samt av stenkol m. m. 1871-1950.
S. 3. Tab. 3. Produktion av viktigare järnmalm och tackjärn länsvis 1881-1950, 1000 ton.
S. 4-5. Tab. 4. Bergshantering 1896-1950.

Sveriges bergshantering år 1913 : specialundersökning / av Kommerskollegium. – Stockholm : Isaac Marcus, 1917. – 257, 108 s. – (Sveriges officiella statistik).
S. 1-85: Några historiska data rörande den svenska bergshanteringen [från äldsta tid och fram till 1915].

BISOS C digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) med stöd från Riksbankens Jubileumsfond, 2008.
Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

urn:nbn:se:scb-bi-c0-5901_

BIDRAG TILL

SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

C) BERGSHANDTERING.

COMMERCE COLLEGII

UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1859.

Innehåll.

		Sid.
1:o	Jernhandteringen:	
	Malmuppfordringen……	2.
	Tackjernstillverkningen……..	9.
	Gjutgods-tillverkningen……..	10.
	Stångjernssmidet…….	12.
	Jernmanufaktur- och Ståltillverkningen……..	13.
	Jernrörelsen å Vågarne……	14.
2:o	De så kallade Ädlare Verken: (guld; silfver; koppar; nickel; messing;)	15.
3:o	Diverse Verk och Tillverkningar: (kopparhamrar och valsverk; bly; zink; kobolt; svafvel; jern-vitriol; koppar-vitriol, rödfärg; alun; blyerz; porfyr; marmor; stenkol;)…….	17.
	Öfversigt rörande de vid bergshandteringen året 1859 åstadkomna produkterna……	20.
4:o	Arbetare……..	21.
5:o	Inmutningar och Hvilostånd……...	22.
6:o	Verkstäder: (masugnar; gjuterier; stångjerns-verkstäder; jernmanufaktur- och stålberednings-verk; verk för annan förädling; nedläggning; till oinskränkt smidesrätt;)……	23.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium får om förhållandet med Bergshandteringen i landet under det sednast förflutna Bruksåret härmed afgifva underdånig berättelse.

1:o). Jernhandteringen.

a) Malmuppfordringen.

I **Norrbottens** Län har malmbrytningen utgjort: Skȣ T.V.

å Luosavara och Svappavara malmfält i Juckasjärfvi socken, omkring	800.	
å Gellivara malmfält i Gellivara socken	3,200.	
samt ur Ristjäls grufvor i Piteå socken	1,600.	
eller tillsammans inom Länet		5,600.

Inom **Westerbottens** och **Westernorrlands** Län har icke någon jernmalm under bruksåret 1859 blifvit bruten.

I **Jemtlands** Län hafva blifvit uppbrutne:

ur Örnstolså grufva	577.	
» Grötoms grufva	382.	
» Blixtgrufvefältet	340.	
» Förhoppningsgrufvan	440.	
» Wemdalsgrufvan	60.	1,799.

I **Gefleborgs** Län: Skȣ B.V.

a) *Helsingland*,		
Gymås malmfält i Woxna socken	3,487.	
b) *Gestrikland*,		
Stollgrufvan	2,100.	
Nyängsgrufvan	16,259.	
Göskegrufvan	1,526.	
Strandgrufvan	6,156.	
Penninggrufvan	5,700.	
Svedängsgrufvan	1,233.	
Axelsgrufvan	810.	
Gropbackagrufvorne	1,539.	
Haggrufvan	1,488.	
Stickelbergsgrufvan	6,927.	
Lilla Rödängsgrufvan	3,024.	
Summa Skȣ B.V.	50,249,	
som gör i Tackjernsvigt		38,653.

I **Upsala** Län: Skȣ V V.

Films och *Dannemora* socknar,		
Dannemora grufvor	120,606.	
Dammsgrufvan, Vikingsgrufvan m. fl.	955.	
Alunda socken,		
Hammarinsfältet	12,347.	
Transport	133,908.	

		Skr V.V.
	Transport	133,908.
Morkarla socken,		
Gamla Stenringsgrufvan		4,200.
Lena socken,		
Sahlsta grufvor		7,812.
Stenby grufvor		5,000.
Sörbergs grufva		400.
Öster Löfsta socken,		
Randebo grufvor		3,248.
	Summa Skr V.V.	154,568,
eller i Tackjernsvigt		135,112.

I **Stockholms** Län:

Gräsö socken,			
Badstugugrufvan		900.	
Stormossgrufvan		669.	1,569.
Wahlö socken,			
Wigelsbo malmfält		8,626.	
Fiskviks grufva		45.	
Botarsbo grufva		20.	8,691.
Forsmarks socken,			
Skållbo grufva			20.
Hargs socken,			
Björsta grufva			386.
Börstils socken,			
Jonsgrufvan		1,275.	
Jons skärpning		10.	
Jobsholms grufva		10.	
Sandgrufvan		6,660.	
Ångsmyrsgrufvan		1,168.	9,123.
Häfverö socken,			
Herrängs malmfält			27,281.
Öfver-Jerna socken,			
Jerna malmfält			6,058.
Österhaninge socken,			
Utö malmfält,			
Nyköpingsgrufvan		10,350.	
Spens- och Ribbings-grufvorne		31,745.	42,095.
	Summa Skr V.V.		95,223,
utgörande i Tackjernsvigt			83,237.

SKÄ T.V.

I **Kopparbergs** Län:

Ahls socken,		
Walsarfsfältet	2,024.	
Svedjefältet	4,630.	
Blockberget	1,939.	8,593.
Bjursås socken,		
Sörskogs-grufvan		11,571.
Svärdsjö socken,		
Windkärnsfältet	46,012.	
Sjögrufvan	2,112.	48,124.
Kopparbergs socken,		
Harmsarfsfältet	5,245.	
Mästergrufvan	338.	
Jungfrubergsgrufvan	856.	6,439.
Sundborns socken,		
Risängs- och Hyttnäs-grufvorne		1,128.
Tuna socken,		
Hästbergsfältet	14,667.	
Sqvatterberget	1,037.	
Kalkberget	908.	16,612.
Säthers socken,		
Stora Bispberget	47,495.	
Vestra Bispberget	13,395.	60,890.
Husby socken,		
Rällingsberget		15,460.
Garpenbergs socken,		
Rylshyttefältet	3,804.	
Långviksfältet	6,725.	10,529.
Folkärna socken,		
Knutsbo-grufvan		2,196.
By socken,		
Westersjö-grufvan		3,517.
Grangärdes socken,		
Vestra Ormberget	44,841.	
Östra Ormberget	10,340.	
Södra Grängesberget	4,030.	
Norra Grängesberget	23,612.	
Strandberget	3,090.	
Bispbergsfältet	2,167.	
Slogbergsskölen	4,578.	
Myrbergsfältet	1,959.	
Gudmundberget	93.	
Transport	94,710.	185,059.

	Transport	94,710.	185,059.
Långblåberget		500.	
Blötberget		1,900.	
Fredmundsberget		13,072.	
Finnäs och Byberget		21,368.	
Ivikefältet		12,675.	
Bastbergsfältet		5,626.	
Nybergsfältet		2,067.	
Håksberget		16,631.	
Bockberget		4,092.	
Gräsberget		32,956.	
Torrstensberget		1,773.	
Fjetterbäcksfältet		4,603.	
Bjurängsberget		3,943.	
Norberget		3,447.	
Hästberget		8,233.	227,596.
Norrberkes socken,			
Östanberget		19,290.	
Hedberget		1,860.	
Kalfberget		1,782.	
Gesberget		3,127.	
Sevengrufvan		1,200.	
Nybergsfältet		18,268.	
Timmergrufvan		1,810.	
Norra Torrstensberget		2,387.	49,724.
Söderberkes socken,			
Nygrufvan			232. 462,611.
I Westmanlands Län:			
Norbergs socken,			
Risbergsfältet		58,300.	
Morbergsfältet		57,760.	
Nya Morbergsfältet		4,232.	
Bålsjöbergsfältet		5,940.	
Norrbergsfältet		10,251.	
Rödbergs- och Ragvalds-fälten		13,800.	
Bojmåssfältet		23,100.	
Klackbergsfältet		36,685.	
Spridda grufvor		7,360.	217,428.
Skinnskattebergs socken,			
Främshytte grufvor		1,860.	
Bastnäsfältet		11,602.	
	Transport	13,462.	217,428.

		Skft T.V.
Transport	13,462.	217,428.
Bäckegrufvan	6,048.	19,510.
Westanfors socken,		
Stortägtgrufvan	1,909.	238,847.

I **Örebro** Län:

	Skft T.V.	
Nya Kopparbergs socken,		
Lombergsfältet	9,404.	
Runnbergsfältet	3,234.	
Svartviksfältet	22,572.	
Salbofältet	9,294.	
Bärbacksfältet	2,043.	46,547.
Liades socken,		
Gränshyttefältet	5,265.	
Ingelshyttefältet	11,019.	
Guldsmedshyttefältet	12,115.	
Limnäsfältet	1,260.	
Garphyttefältet	1,773.	31,432.
Ramsbergs socken,		
Strossafältet	2,289.	
Kårbergsfältet	22,353.	
Riddarhyttefältet	1,227.	
Glifså grufva	345.	
Löa grufvor	246.	26,460.
Hjulsjö socken,		
Bredsjö grufvor	9,850.	
Haggrufvan	102.	
Qviddbergs grufvor	1,800.	
Björklundsberget	60.	
Römyreberget	1,872.	
Mariebergsgrufvan	303.	
Gränbäcksgrufvan	1,800.	
Dammgrufvan	1,150.	16,937.
Hellefors socken,		
Stora Björnhöjde grufva	6,417.	
Sirsjöbergs grufva	60.	6,477.
Grythytte socken,		
Högbornsfältet	24,333.	
Björnsjöbergsgrufvan	7,060.	
Stora Björnbergsgrufvan	820.	
Sikbergsgrufvan	2,160.	34,373.
Transport		162,226.

		Skål T.V.
	Transport	162,226.
Nora Bergslag,	Skål T.V.	
Dalkarlsberget	44,468.	
Hvilarefältet	5,520.	
Sandviksfältet	4,000.	
Pehrshyttefältet	34,300.	
Åshyttefältet	13,124.	
Fogdhyttefälten	17,486.	
Ringshyttefälten	75,898.	
Skärhyttefältet	5,952.	
Klackafältet	18,950.	
Timanshyttefältet	3,432.	
Slotterberget	2,182.	
Rösberget	650.	225,962.
Carlskoga Bergslag,		
Utterbäcksfältet		2,640.
Lekebergs Bergslag,		
Hesselkulla grufvor	4,138.	
Sannafältet	3,037.	
Kronoberget och Bojgrufvan	711.	7,886.
Lerbäcks Bergslag,		
Kolkärrs och Mariedamms grufvor		4,748.
	Således tillsamman i Örebro Län	403,462.

I **Wermlands** Län:

	Bruten malm.	Småmalm.	
Philipstads Norra och Vestra Bergslag,			
Nordmarksfältet	26,290.	8,472.	
Tabergsfältet	28,384.	9,796.	
Finnmossefältet	8,998.	2,414.	
Åtskilliga spridda grufvor	2,730.	842.	
	66,402.	21,524.	87,926.
Philipstads Östra Bergslag,			
Pehrsbergs och Yngshytte malmfält	123,230.	102,066.	
Långbans grufvor	8,800.	15,688.	
Kroppa grufvor	11,404.	1,918.	
Spridda grufvor	5,290.	1,986.	
	148,724.	121,658.	270,382.
	Tillsamman i Wermlands Län		358,308.

I **Södermanlands** Län:

Damm- och Skeppsviks-grufvorne		1,644.
Kärrgrufvefältet		1,701.
Förohla grufva		16,000.
	Transport	19,345.

		Skȣ T.V.
Transport	19,345.	
Wreta grufvor	2,000.	
Stafs grufvefält	11,300.	
Skottvångsfältet	3,500.	
Elgsjö grufva	1,000.	
Knaperhälls Smedjegrufva	270.	
Starrsäters grufva	4,919.	
Skalunda grufva	7,200.	
Wilhelmina-grufvan	6,500.	56,034.
I **Östergötlands** Län:		
Nartorpsfältet	18,000.	
Korttorps och Orrevalla grufvor	1,443.	
Dolmyra grufva	7,200.	26,643.
I **Calmar** Län:		
Ramsta grufva		800.
I **Jönköpings** Län:	Centner.	
Inglamåla grufva i Fröderyds socken	3,120.	
Tabergs malmfält i Månsarps socken	181,625.	
Nya Nelssons och Granebergs grufvor i Ökna socken	5,866.	
Karls och Gyllenbergs grufvor äfven i Ökna socken	2,670.	
Summa	193,281,	
eller i Skȣ Tackjernsvigt		42,238.
I **Kronobergs** Län:	Centner.	
Långhults grufva i Ryssby socken, Sunnerbo Härad	2.000.	
Gustafsbergs eller Torps grufva i Alsheda socken, Albo Härad	1,984.	
Summa	3,984,	
som gör i Skȣ Tackjernsvigt		871.
Summa Bergmalm Skȣ T.V.		1,854,215.

Sjö- och Myrmalmer

hafva blifvit upptagne till nedannämnde belopp:

	Skȣ
I **Jemtlands** Län	2,806.
» **Calmar** Län	25,000.
» **Jönköpings** Län	8,480.
» **Kronobergs** Län	14,220.
Summa Sjö- och Myrmalmer	50,506.

b) Tackjernstillverkningen.

Denna har under året varit idkad vid 223 masugnar, af hvilka tvenne i Södermanlands och en i Östergötlands Län äga hvardera tvenne pipor. Blåsningstiden har utgjort 30,935 dygn 7 timmar; den af ägarne uppgifna tillverkning af smidestackjern och gjutgods tillsamman 942,418 Sk℔ Tackjernsvigt; de egentliga fridygnen 1,886; den på grund af frihetsår tiondefria blåsningstiden 1,135 dygn 4 timmar; det debiterade tionde-tackjernet 7,946 Sk℔ 19 L℔ 8 mkr och det deraf in natura levererade 465 Sk℔ 25 L℔ 8 mkr T.V.; allt på sätt i följande Tabell serskildt för hvarje Län, der denna handtering blifvit idkad, finnes upptaget.

Län.	Begagnade masugnar.	Blåsningstid.		Uppgifven årstillverkning.	Tiondefri blåsningstid.			Tionde-tackjern.					
					Egentliga fridygn.	På grund af frihetsår.		Hela beloppet.			Levereradt in natura.		
	Antal.	Dygn.	Tim.	Sk℔ T.V.	Antal.	Dygn.	Tim.	Sk℔	L℔	m.	Sk℔	L℔	m.
Norrbottens	2	107	20	2,031	—	107	20	—	—	—	—	—	—
Westerbottens	2	303	4	8,100	16	—	—	88	11	—	—	—	—
Jemtlands	1	131	—	921	—	131	—	—	—	—	—	—	—
Westernorrlands	4	645	8	19,458	32	—	—	153	4	9	—	—	—
Gefleborgs	22	2,721	12	82,054	198	90	15	631	17	4	—	—	—
Upsala	4	553	12	20,962	32	—	—	268	15	10	—	—	—
Stockholms	1	134	12	5,258	15	—	—	59	19	10	—	—	—
Kopparbergs	53	7,156	10	230,568	472	—	—	1,932	20	6	—	—	—
Westmanlands	16	1,834	12	63,200	152	—	—	595	19	17	37	7	5
Örebro	57	8,801	3	275,154	490	424	8	2,192	9	10	—	—	—
Skaraborgs	1	37	13	805	8	—	—	4	6	12	—	—	—
Wermlands	29	4,265	21	156,251	215	381	9	1,231	21	7	428	18	3
Södermanlands	6	1,050	14	21,758	49	—	—	209	23	2	—	—	—
Östergötlands	2	558	18	14,462	24	—	—	131	20	10	—	—	—
Calmar	7	871	8	20,607	71	—	—	203	19	1	—	—	—
Jönköpings	11	1,277	18	16,388	88	—	—	140	24	14	—	—	—
Kronobergs	5	484	14	4,441	24	—	—	101	20	16	—	—	—
Summa	223	30,935	7	942,418	1,886	1,135	4	7,946	19	8	465	25	8

Fördelas tackjernstillverkningen på orterne inom och utom bergslag, så finnes förhållandet hafva varit följande:

Inom Bergslag.	Begagnade masugnar.	Blåsningstid.		Tillverkningsbelopp.	Dygnstillverkning.	Medelbelopp för hvarje masugn.	
						Blåsningstid.	Tillverkning.
	Antal.	Dygn.	Tim.	Sk℔ T.V.	Sk℔ T.V.	Dygn.	Sk℔ T.V.
Westerbergslagen i Kopparbergs Län	28	3,557	13	110,287	31,00	127	3,939
Norbergs Bergslag i Westmanlands Län	14	1,587	12	55,884	35,20	113	3,992
Nya Kopparbergs, Hellefors, Grythytte, Hjulsjö, Lindes och Ramsbergs Bergslager i Örebro Län	25	4,171	9	130,745	31,34	167	5,230
Nora, Carlskoga, Lekebergs och Lerbäcks Bergslager i sistnämnde Län	32	4,629	18	144,409	31,19	145	4,513
Philipstads Bergslager i Wermlands Län	27	3,989	15	147,313	36,92	148	5,456
Summor och medeltal	126	17,935	19	588,638	32,82	142	4,672
Utom Bergslag	97	12,999	12	353,780	27,22	134	3,647

Lösningspriserne för Tiondetackjernet hafva genom Kammar-Collegii, Stats-Contorets och Commerce-Collegii Kungörelse af den 2 September sistlidne år varit till nedannämnde belopp bestämde:

	För Skr:det. R:dr öre.
Af masugnarne under Löfsta, Österby och Gimo Bruk i Upsala Län, Rånäs Bruk i Stockholms Län samt af Utansjö masugn i Westernorrlands Län	21: —
» » » Forsmarks Bruk i Stockholms Län, Gysinge Bruk i Gefleborgs Län, Strömsbergs och Ullfors Bruk i Upsala Län samt af Harnäs masugn i sistnämnde Län	18: —
» » » Skebo och Hargs Bruk i Stockholms Län, Wattholma och Söderfors Bruk i Upsala Län samt af Hyttö masugn i Gefleborgs Län	16: 50.
» » i Örebro Län:	
Nya Kopparbergs Bergslag	8: —
Grythytte och Hellefors Bergslager	9: —
Hjulsjö Bergslag	8: 50.
Ramsbergs Bergslag	9: 25.
Lindes Bergslag	9: 50.
Nora Bergslag	10: 50.
Carlskoga Bergslag	11: 50.
Lekebergs Bergslag	11: —
Lerbäcks Bergslag	12: —
» » i Wermlands Län:	
Philipstads Östra Bergslag	12: 25.
Öfrige orter inom Länet	11: 25.
» » i Kopparbergs Län:	
Öster-Bergslagen	9: 50.
Öfrige orter inom Länet	9: —
» alla öfrige masugnar i Riket	11: —
likväl med undantag af vissa masugnar i de norra orterne, hvilkas tiondetackjern, enligt Kongl. Maj:ts nådiga Bref af den 21 Juni 1826 och den 5 Juni 1839 får lösas med	5: 50.

c) Gjutgods-tillverkningen.

Det vid masugnarne omedelbart, eller utan omsmältning af tackjern, åstadkomna gjutgods har utgjort:

	Skr T.V.
I Norrbottens.....Län	130.
» Westerbottens »	219.
» Jemtlands »	148.
» Westernorrlands »	896.
» Gefleborgs »	621.
» Upsala »	326.
» Stockholms »	——
» Kopparbergs »	2,164.
» Westmanlands »	1,710.

			Skr T.V.
I Örebro	Län, 5:te Bergmästare-Distriktet	3,603.	
» d:o	» 6:te Bergmästare-Distriktet	4,000.	7,603.
» Skaraborgs	»		8.
» Wermlands	»		1,722.
» Södermanlands	»		9,385.
» Östergötlands	»		6,668.
» Calmar	»		710.
» Jönköpings	»		444.
» Kronobergs	»		2,104.
		Summa	34,858.

Genom tackjerns omsmältning hafva vid de egentliga Gjuterierne nedannämnde belopp blifvit tillverkade:

			Skr B.V.
I **Westerbottens** Län:			
Robertsfors			255.
» **Jemtlands** Län:			
Rönnefors			71.
» **Westernorrlands** Län:			
Forsse			254.
» **Gefleborgs** Län:			
Forsbacka		1,032.	
Gefle		2,104.	
Hofors		804.	3,940.
» **Stockholms** Län:			
Bränninge			211.
» **Kopparbergs** Län:			
Furudal		958.	
Morgården		791.	
Dormsjö		1,850.	
Avesta		358.	3,957.
» **Westmanlands** Län:			
Arboga		2,243.	
Köping		1,376.	3,619.
» **Örebro** Län:			
Brefven			906.
» **Wermlands** Län:			
Lennartsfors		586.	
Lesjöfors		100.	
Lyred		103.	
Moriansfors		279.	
Sunnemo		913.	1,981.

			Sk℔ B.V.
I **Elfsborgs** Län:			
Rådanefors			410.
» **Götheborgs och Bohus** Län:			
Keillers Fabrik		2,319.	
Jonsered		485.	2,804.
» **Södermanlands** Län:			
Hellefors		923.	
Nyköping		1,304.	
Näfveqvarn		787.	
Stafsjö		784.	
Åker		2,325.	6,123.
» **Östergötlands** Län:			
Finspång		1,601.	
Motala		3,559.	5,160.
» **Calmar** Län:			
Ankarsrum		2,428.	
Öfverrum		2,683.	
Fredriksström		214.	
Storebro		348.	5,673.
» **Jönköpings** Län:			
Bruzaholm	Centner	3,224.	
Åminne	d:o	2,567.	
	Summa	5,791.	1,645.
» **Kronobergs** Län:			
Huseby	Centner	1,157.	
Säfsjöström	d:o	430.	
Öremo	d:o	1,405.	
	Summa	2,992.	850.
» **Malmöhus** Län:			
Helsingborg	Centner	3,234.	
Malmö	d:o	4,400.	
	Summa	7,634.	2,169.
		Tillsamman	40,028,

oberäknadt vid Gjuterierne i Stockholm, om hvilkas tillverkningsbelopp uppgifter icke meddelas.

d) Stångjernssmidet.

På sätt nedanstående Tabell utvisar, har den uppgifna Stångjernstillverkningen i Riket under bruksåret utgjort 806,863 Sk℔, utaf hvilka 101,068 Sk℔ åstadkommits vid Bruk med bestämd och 705,795 vid Bruk med obestämd tillverkningsrätt. Till de förra hafva hört 303 och till de sednare 1,016 privilegierade härdar, utaf hvilka dock under året varit nedlagde 29 med bestämd och 37 med obestämd tillverkningsrätt, efter hvilkas afräkning således återstå 274 härdar vid Bruken med bestämd och 979 härdar vid Bruken med obestämd tillverkningsrätt. Vid de förra Bruken har den bestämda smidesrätten utgjort 118,585 Sk℔ 3 L℔ 14 mkr, hvaraf likväl 11,846 Sk℔ 13 L℔ tillhört de ofvannämnde nedlagde 29 härdarne. Frälserätten har utgjort vid

Bruken med bestämd smidesrätt 4,952 Skʒ 13 Lʒ 5 mkr, hvaraf dock 146 Skʒ 5 Lʒ tillhört nyssnämnde 29 härdar samt vid Bruken med obestämd smidesrätt 11,659 Skʒ 9 Lʒ 5 mkr, af hvilka 142 Skʒ 10 Lʒ varit med ofvannämnde till dessa Bruk hörande 37 härdar nedlagde. Den debiterade hammarskatten har utgjort 3,921 Skʒ 12 Lʒ 6 mkr, hvaraf endast 161 Skʒ 16 Lʒ 18 mkr uppgifvits vara in natura levererade.

Län.	Vid verk med bestämd tillverkningsrätt.								Vid verk med obestämd tillverkningsrätt.					Summa uppgifven tillverkning.	Hammarskatt.					
	Härdar.	Frälserätt.			Privilegieradt smide.			Uppgifven tillverkning.	Härdar.	Frälserätt.			Uppgifven tillverkning.		Debiterade beloppet.			Levererad in natura.		
	Antal.	Skʒ	Lʒ	m.	Skʒ	Lʒ	m.	Skʒ B.V.	Antal.	Skʒ	Lʒ	m.	Skʒ B V.	Skʒ B.V.	Skʒ	Lʒ	m.	Skʒ	Lʒ	m.
Norrbottens	19	—	—	—	6,850	—	—	3,568	3	—	—	—	799	4,367	30	10	—	—	—	—
Westerbottens	—	—	—	—	—	—	—	—	16	45	—	—	9,084	9,084	46	14	—	—	—	—
Jemtlands	2	—	—	—	400	—	—	480	2	—	—	—	608	1,088	5	9	2	—	—	—
Westernorrlands	—	—	—	—	—	—	—	—	64	167	10	—	30,399	30,399	99	12	8	—	—	—
Gefleborgs	46	—	—	—	19,926	8	9	15,731	126	705	—	—	79,754	95,485	497	7	18	62	11	—
Upsala	22	700	—	—	9,675	—	—	9,193	12	240	—	—	8,325	17,518	79	11	16	14	10	—
Stockholms	16	964	8	5	4,085	11	15	7,499	3	300	—	—	3,254	10,753	40	14	11	1	17	10
Kopparbergs	21	—	—	—	5,977	16	10	6,583	161	371	18	—	120,841	127,424	644	2	12	15	7	2
Westmanlands	14	153	—	—	5,313	5	—	5,612	111	2,099	10	—	74,139	79,751	380	—	15	—	—	—
Örebro	18	859	15	—	5,870	5	—	3,633	141	3,345	8	15	108,399	112,032	554	12	—	4	15	12
Skaraborgs	5	33	—	—	1,767	—	—	1,672	16	437	10	—	10,001	11,673	56	14	11	—	—	—
Wermlands	38	300	—	—	17,296	11	—	14,450	208	2,203	2	10	159,396	173,846	806	18	12	—	—	—
Elfsborgs	15	—	—	—	7,766	13	—	4,979	25	—	—	—	18,876	23,855	139	5	6	—	—	—
Götheborgs och Bohus	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands	16	512	10	—	5,600	—	—	3,838	20	210	—	—	14,058	17,896	87	5	11	—	—	—
Östergötlands	19	405	—	—	7,658	7	—	7,378	62	979	10	—	48,391	55,769	263	19	1	7	11	17
Calmar	17	300	—	—	5,070	—	—	3,185	19	195	—	—	8,403	11,588	57	—	9	25	4	2
Jönköpings	23	725	—	—	8,478	6	—	9,535	12	75	—	—	5,447	14,982	83	7	12	3	12	10
Kronobergs	12	—	—	—	3,850	—	—	3,732	12	285	—	—	5,621	9,353	48	6	2	26	7	5
Summa	303	4,952	13	5	118,585	3	14	101,068	1,016	11,659	9	5	705,795	806,863	3,921	12	6	161	16	18
Under året hafva varit nedlagde	29	146	5	—	11,846	13	—	—	37	142	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Återstå	274	4,806	8	5	106,738	10	14	101,068	979	11,516	19	5	705,795	806,863	3,921	12	6	161	16	18

De för Hammarskattsjernet genom Kammar-Collegii, Stats-Contorets och Commerce-Collegii förutnämnde Kungörelse bestämde lösningspriser hafva utgjort:

	För Skʒ:det. R:dr öre.
För Löfsta, Österby och Gimo Bruk i Upsala Län, Rånäs Bruk i Stockholms Län samt Wallonsmidet vid Strömbacka Bruk i Gefleborgs Län	42: —
» Forsmarks Bruk i Stockholms Län, Strömsbergs och Ullfors Bruk i Upsala Län samt Gysinge Bruk i Gefleborgs Län	36: —
» Skebo och Hargs Bruk i Stockholms Län, Wattholma, Söderfors och Elfkarleö Bruk i Upsala Län samt för 5 Skʒ hammarskatt, inflyttad från Harnäs till Fagersta Bruk i Westmanlands Län	33: —
» alla öfriga Stångjernsbruk	24: —
» Bergsmanshamrarne	23: —

e) Jernmanufaktur- och Ståltillverkningen.

Enligt de derom meddelade uppgifter har sådan tillverkning blifvit idkad till nedan upptagne belopp:

	Skʒ B.V.
I Norrbottens Län	561.
» Westerbottens »	697.
» Jemtlands »	260.

				Skr B.V.
I Westernorrlands	Län			2,845.
» Gefleborgs	»			6,710.
» Upsala	»			846.
» Stockholms	»			1,695.
» Kopparbergs	»			11,891.
» Westmanlands	»			11,970.
» Örebro	»	5:te Bergmästare-Distriktet	5,025.	
» d:o	»	6:te d:o	15,693.	20,718.
» Skaraborgs	»			1,264.
» Wermlands	»			28,012.
» Elfsborgs	»			10,329.
» Götheborgs och Bohus	»			7,206.
» Södermanlands	»			9,248.
» Östergötlands	»			12,660.
» Calmar	»			1,996.
» Jönköpings	»			2,069
» Kronobergs	»			2,601.
» Hallands	»			23.
» Blekinge	»			2,628.
			Summa	136,229.

Huru med Stångjerns- och Jernmanufaktur-rörelsen under Bruksåret förhållit sig å Rikets Vågar samt åtskillige andre exportställen, täcktes Eders Kongl. Maj:t af nedanstående Tabell inhemta:

	Stångjern.			Jern-manufaktur.			Summa Stapelstadsvigt.		
	Skr	Lr	Kr	Skr	Lr	Kr	Skr	Lr	Kr
Inventarium från år 1858	361,123	19	6	30,600	15	3	391,724	14	9
Ifrån Bruken inkommit på Vågar och till andra Exportställen	637,350	1	4	101,664	4	5	739,014	5	9
Summa	998,474	—	10	132,264	19	8	1,130,738	19	18
Af jern-exporten år 1859 utgick:									
från Stockholms vågar	251,962	4	18	26,781	14	6	278,743	19	4
» Götheborgs våg	241,503	1	6	29,508	7	14	271,011	9	—
» De öfriga Stapelstadsvågarne	110,556	17	—	8,843	17	14	119,400	14	14
» *Helsingborg, Hudiksvall, Marstrand, Umeå* och *Rathan*, enligt uppgifter till Kongl. General-Tull-Styrelsen, tillsammans	8,569	13	11	415	19	19	8,985	13	10
» *Harrbäckens, Husoms, Kullboda, Nordmalings, Nyhamns, Sikeå* och *Säfvars* lastageplatser, enligt Vägare-uppgifter till Kongl. Commerce-Collegium, tillsammans	11,940	1	14	193	12	7	12,133	14	1
Summa Jern-export	624,531	18	9	65,743	12	—	690,275	10	9
Den var år 1858	451,232	3	5	43,585	18	—	494,818	1	5
samt i medeltal:									
under åren 1853—1857	624,799	19	14	47,388	19	17	672,188	19	11
» » 1848—1852	541,502	14	14	39,966	11	4	581,469	5	18
» » 1843—1847	539,261	19	13	44,304	13	5	583,566	12	18

	Stångjern.			Jern-manufaktur.			Summa Stapelstadsvigt.		
	Skr	Lr	Kr	Skr	Lr	Kr	Skr	Lr	Kr
Afgått till export	624,531	18	9	65,743	12	—	690,275	10	9
Uttaget till inrikes förbrukning	53,375	1	11	27,399	2	4	80,774	3	15
Inventarium vid Smides-årets slut	320,567	—	10	39,122	5	4	359,689	5	14
Summa	998,474	—	10	132,264	19	8	1,130,738	19	18
Af Inventarie-jernet vid Smides-årets slut tillhörde:									
Stockholms vågar	173,635	5	19	25,472	—	10	199,107	6	9
Götheborgs våg	87,045	19	5	11,354	9	6	98,400	8	11
De öfrige Stapelstads-vågarne	49,720	13	7	1,400	5	19	51,120	19	6
Upstads-vågarne	10,165	1	19	895	9	9	11,060	11	8
Summa Inventarium d. $\frac{31}{10}$ 1859	320,567	—	10	39,122	5	4	359,689	5	14
Utgående Inventarium var år 1858	361,123	19	6	30,600	15	3	391,724	14	9
samt i medeltal:									
under åren 1853—1857	189,174	16	1	25,202	15	16	214,377	11	17
» » 1848—1852	270,365	7	10	29,796	2	3	300,161	9	13
» » 1843—1847	271,410	15	1	39,357	14	8	310,768	9	9

2:o). De så kallade Ådlare Verken.

a) Guld.

Vid *Konung Gustaf III:s* Verk i Fahlun hafva blifvit tillverkade 80 ort, 83 korn.

b) Silfver.

Konung Gustaf III:s Silfververk i Fahlun:

Silfvertillverkningen har härstädes utgjort 500 löd. mkr 5 lod.

Persbo Silfververk i Grangärdes socken och Kopparbergs Län:

Den uppgifna silfvertillverkningen har dervid utgjort 468 löd. mkr, för hvilka afradsfrihet åtnjutits.

Sala Silfververk i Westmanlands Län:

Under året hafva 36 arbetsrum blifvit drifne, af hvilka 32 för Sala Bergslags och 4 för enskildes räkning. Af de förra tillhöra 3 Torgschachtsgrufvan, 24 Storgrufvan, 3 Carlschachtsgrufvan och 2 Grefve Bjelkes stoll. 21 hafva blifvit brutne på malm, 5 för upptäckande af nya malmtillgångar, 3 för utbrytnings beredande i kända malmfält och 3 för kommunikation, vädervexling, vattenaflopp och nordvestra malmfältets öppnande. Grefve Bjelkes stoll har under året blifvit träffad af den nu fullbordade sänkningen från dagen på $11\frac{7}{36}$ famnars djup och fortsättning af densamma påbörjad, hvarjemte en fältort blifvit anlagd från stollen för Nybergsfältets undersökning. Grufvebrytningen har utgjort 69,648 Tunnor, hvaraf 68,447 Tunnor fyndigt och 1,201 Tunnor ofyndigt berg. Af det brutna berget hafva blifvit utsofrade 40,068 Tunnor vaskmalm, utgörande, à 5,2 Centner Tunnan, 208,353,6 Centner samt 4,585 Centner stuffmalm. Medelhalten har utgjort af den sämre vasken 0,477 lod, af den bättre 1,56 lod och af stuffmalmen 3,12 till 5,77 lod på Centnern. Till blysmältning för Bergslagets räkning hafva blifvit använde 5,971 Centner stuff, sliger och skärsten, hvaraf erhållits 3,005 löd. mkr 15 lod silfver.

Den egentliga afraden är bestämd till $\frac{1}{10}$ af tillverkningen.

Silfververkets ränteersättningsfond har, dels genom afsättning på grund af tillverkningsbeloppet, dels genom räntor, under året vunnit en tillökning af 5,365 R:dr 2 sk. B:ko, så att den vid årets slut utgjorde 88,513 R:dr 9 sk. 5 rst. B:ko eller 132,769 R:dr 79 öre Rmt.

Hellefors Silfververk i Hellefors socken och Örebro Län:

Inom vestra utmålet, norr om Hoppets sänkning har det år 1857 påbörjade försöks-arbete blifvit fortsatt medelst ytterligare afsänkning af 8½ fot, så att sänkningens hela djup utgjorde 69½ fot. På 8½ fots höjd öfver bottnen har en försöks-ort blifvit anlagd af 7 fots höjd och 6 fots bredd, hvilken blifvit indrifven 15 fot. Någon smältning har under året icke ägt rum.

Guldsmedshytte Silfververk i Lindes socken och Örebro Län:

Den under året nedsmälta malmen har utgjort 28,487 Centner 60 ℔, hvaraf erhållits 4,814 Centner 10 ℔ verkbly, som vid afdrifning lemnat 449 ℔ 86 ort eller 907 löd. mkr 15 lod silfver.

Verket åtnjuter frihetsår.

Silfvertillverkningen i Riket har således under året tillsamman utgjort 4,882 löd. mkr 3 lod.

c) Koppar.

Gustafs och Carlbergs Kopparverk i Jemtlands Län:

Af 5,166 Tunnor malm och 675 Tunnor slagg hafva erhållits 7,196 Centner skärsten, hvaraf bekommits 1075,75 Centner Råkoppar, som lemnat 981,20 Centner eller 306 Sk℔ 12 L℔ 10 mkr St.St.V. Garkoppar.

Verket är taxeradt till $\frac{1}{30}$ af tillverkningen.

Stora Kopparberget i Kopparbergs Län:

Grufvebrytning har blifvit verkställd i 94 arbetsrum, utaf hvilka 68 gifvit i vinst 188,857 R:dr 17 öre och 26 i förlust 7,167 R:dr 75 öre. Af de förra hafva 54 varit drifne i fast klyft och 14 i ras och af de sednare hafva 15 utgjort försöks-, 5 kommunikations- och öfrige 6 malmarbeten. Det uppbrutna berget har utgjort 173,508 Tunnor, hopsamlad grufvesylta 14 Tunnor och den skrädda malmen 101,409 Tunnor. Kostnaderne hafva varit i medeltal för 1 Tunna malmhaltigt berg 82,85 öre och för 1 Tunna malm 1 R:dr 42 öre. Krutåtgången har utgjort 212 Centner 85 ℔. Den tillverkade och under bruksåret i Fahlu Kronovåg invägda Råkoppar, af hvilken afrad med $\frac{1}{30}$ erlagts, har utgjort 3,256 Sk℔ 7 L℔ 10 mkr, hvarförutan blifvit tillverkade 24 Sk℔ 18 L℔ 5 mkr af slagg, för hvilka sådan afgift icke utgjorts.

Fjerdeparts-ägarnes behållning har uppgått till 141,527 R:dr 72 öre.

Inom Kopparbergs Län hafva för öfrigt nedannämnde qvantiteter Koppar blifvit tillverkade:

	Råkoppar. Råkopparvigt. Sk℔	L℔	m.	Garkoppar. St.St.V. Sk℔	L℔	m.	Debiterad Afrad. Sk℔	L℔	m.
Vid *Garpenberg*	——	——		84.	18.	10.	afradsfritt.		
» *Löfås Hytta*	63.	2.	4.	——	——	——	2.	2.	1.
» *Såghyttan*	——	——		144.	11.	17.	4.	16.	8.
» *Korsnäs*	63.	1.	12.	——	——	——	2.	2.	1.
» D:o af slagg och nasgods	82.	4.	—	——	——	——	——	——	——
» *Smedstugan* af slagg	88.	1.	15.	——	——	——	——	——	——
» *Bergsgården* af d:o	57.	10.	1.	——	——	——	——	——	——
Summa	353.	19.	12.	229.	10.	7.			

Sammanräknade Koppartillverkningen i Kopparbergs Län utgör således 3,864 Sk℔ 15 L℔ 14 mkr.

Riddarhytte Kopparverk i Westmanlands Län:

Den uppgifna tillverkningen har derstädes utgjort 194 Sk℔ 16 L℔ 10 mkr St.St.V. Garkoppar, hvaraf $\frac{1}{30}$ erlagts i afrad.

Ljusnarsbergs Kopparverk i Örebro Län:

Under bruksåret hafva blifvit nedsmälte 45,567 Centner 50 ℔ malm, hvaraf erhållits 16,597 Centner 98 ℔ skärsten. Till råkopparsmältning hafva blifvit använde 15,537 Centner 18 ℔ skärsten, och af de härvid bekomne 4,610 Centner 94 ℔ råkoppar, hafva vunnits 2,415 Centner 14 ℔ eller 754 Sk℔ 14 L℔ 12½ mkr St.St.V. Garkoppar.

Verket har åtnjutit frihetsår.

Flögfors Kopparverk i Örebro Län:

Den härstädes nedsmälta malm har utgjort 31,855 Centner 82 ℔, hvaraf erhållits 10,523 Centner 14 ℔ skärsten, som lemnat 2,182 Centner 50 ℔ Råkoppar. Häraf hafva endast 1,736 Centner blifvit garade och den dervid bekomna Garkopparen har utgjort 1,440 Centner 70 ℔ eller 450 Sk℔ 4 L℔ 7½ mkr St.St.V. Afraden utgår med $\frac{1}{30}$ af tillverkningen.

Kafveltorps Profhytta äfven i Örebro Län:

Beloppet af den nedsmälta malmen har utgjort 9,431 Centner, den dervid erhållna skärstenen 3,689 Centner, den af skärstenen erhållna råkopparen 651 Centner och den deraf beredda garkopparen 507 Centner 40 ℔ eller 158 Sk℔ 11 L℔ 5 mkr St.St.V. Tillverkningen är afradsfri.

Tunabergs Kopparverk i Södermanlands Län:

Någon koppartillverkning har under året härstädes icke blifvit verkställd.

Åtvidabergs Kopparverk i Östergöthlands Län:

Af nedsmälte 370,720 Centner malm och 119,951 Centner slagg hafva bekommits 119,092 Centner skärsten, och den tillverkade Garkopparen har utgjort 22,984 Centner 87 ℔ eller 7,182 Skℭ 15 Lℭ 9 mkr St.St.V. Afraden utgör $\frac{1}{30}$ af tillverkningen.

Waldemarsviks Kopparverk i Calmar Län:

Under året hafva blifvit förbrukade 22,279 Centner malm från Fångö grufva i Gryts socken och Östergöthlands Län samt 2,400 Centner malm, importerad från Cuba. Den tillverkade Garkopparen har utgjort 1,658 Centner eller 518 Skℭ 2 Lℭ 10 mkr St.St.V.

Verket är taxeradt till $\frac{1}{30}$ af tillverkningen.

Ur de på *Skälö* i Westerums socken Tjust härad och Calmar Län belägna grufvor hafva 2,496 Centner malm blifvit uppbrutne, samt ur *Rumma* grufva i Gamleby socken och nämnde Län 7,144 Centner.

Fredriksbergs Kopparverk i Jönköpings Län:

Ur de till verket hörande grufvor hafva blifvit uppbrutne 1,040 Centner malm, hvarjemte af varpen blifvit utsofrade 958 Centner; men någon smältning har under året icke blifvit verkställd.

Om af den vid Flögfors beredda Koppar endast det garade beloppet upptages, utgör således den uppgifna Koppartillverkningen i Riket 9,795 Skℭ 7 Lℭ 11 mkr St.St.V. Garkoppar och 3,635 Skℭ 5 Lℭ 7 mkr Råkopparvigt Råkoppar, hvilken dock äfven, åtminstone till större delen, undergått garning och dervid kan antagas hafva för hvarje Skℭ Råkopparvigt lemnat ett Skℭ St.St.V. Garkoppar, hvadan sammanräknade Koppartillverkningen kan anses motsvara 13,430 Skℭ 12 Lℭ 18 mkr St.St.V. Garkoppar.

d) Nickel.

Sågmyre Nickelverk i Leksands socken och Kopparbergs Län:

Ur grufvorne hafva erhållits 12,800 Skℭ T.V. malm, och vid Smältverken hafva åstadkommits 643 Centner 27 ℔ Nickelkoppar af omkring 60 proc. nickelhalt.

Verket är taxeradt till $\frac{1}{30}$ af tillverkningen.

Klefva Nickelverk i Alsheda socken, Östra härad och Jönköpings Län:

Den uppbrutna malmen har utgjort 4,872 Centner, och vid Smältverken hafva åstadkommits 294 Centner Concentrations-sten samt 42 Centner 60 ℔ Nickelkoppar.

För tillverkningen åtnjutes tiondefrihet.

e) Messing.

Tillverkningen häraf har utgjort vid *Skultuna* i Westmanlands Län	1,840	Centner.
Vid *Nyköpings* Bruk i Södermanlands Län	522	»
och vid *Gusums* Bruk i Östergöthlands Län	271	»
Tillsamman	2,633	Centner,

eller 822 Skℭ 16 Lℭ 5 mkr St.St.V.

3:o). Diverse Verk och Tillverkningar.

Koppar-Hamrar och Valsverk.

Den vid dessa Verk åstadkomna tillverkning af Kopparsmide och Plåtar har tillsamman utgjort 2,859 Skℭ 2 Lℭ 4 mkr St.St.V. på sätt här nedan finnes upptaget.

	St.St.V. Sk℔	LL℔	m.
Nyfors i Arbrå socken och Gefleborgs Län	1.	5.	—
Avesta i Kopparbergs Län	1,408.	6.	12.
Mårdsäter i Örebro Län	33.	—	10.
Källefall i Skaraborgs Län	165.	3.	—
Tunaberg i Södermanlands Län	11.	18.	1.
Åtvidaberg i Östergöthlands Län	61.	17.	10.
Lesebo i Kronobergs Län	112.	17.	6.
Olofsfors i Blekinge Län	187.	10.	—
Granefors i d:o	242.	18.	15.
Kallinge i d:o	531.	5.	—
Kopparmöllan i Christianstads Län	103.	—	—
Summa	2,859.	2.	4.

Bly.

Tillverkningen har utgjort:

	St.St.V. Sk℔	LL℔	m.
Vid *Konung Gustaf III:s* Silfververk i Fahlun	159.	2.	18.
» *Sala* Silfververk	311.	11.	14.
» *Kafveltorp* i Örebro Län	58.	17.	10.
» *Guldsmedshyttan* i sistnämnde Län	1,291.	19.	7.
Summa	1,821.	11.	9.

Zink.

Vid Bolaget *la Vieille Montagne's* Grufvefält i Lerbäcks och Godegårds socknar i Örebro och Östergötlands Län hafva de under året verkställde arbeten endast utgjort förberedelser till malmfältens framtida begagnande.

Kobolt.

Slammad Koboltmalm, till belopp af 1,520 ℔, har vid *Tunaberg* i Södermanlands Län blifvit beredd, samt afrad med 50$\frac{3}{4}$ ℔ derföre erlagd.

Svafvel.

Den uppgifna tillverkningen häraf har utgjort:

	B.V. Sk℔	LL℔	m.
Vid Stora Kopparberget	229.	19.	2.
» Fahlu Sambruksbolags Verk	162.	9.	19.
» Löfåsen	5.	9.	2.
» Såghyttan	82.	7.	14.
» Korsnäs	38.	1.	7.
» Öster Silfberget	588.	1.	7.
Tillsamman i Kopparbergs Län	1,116.	8.	11.
» Dylta i Örebro Län	236.	5.	—
Summa	1,352.	13.	11.

För tillverkningen vid Fahlu Sambruksbolags Verk har afradsfrihet åtnjutits. Afraden för tillverkningen vid Dylta är bestämd till $\frac{1}{10}$, som till visst pris med penningar löses. För de öfriga Verken utgör afraden $\frac{1}{30}$ af tillverkningen.

Jern-Vitriol.

Tillverkningen häraf har uppgifvits utgöra:

	Skʒ	St.St.V. Lʒ	m.	Tunnor.
Vid Stora Kopparberget	839.	3.	2.	
» Dylta i Örebro Län	376.	—	—	
» Ölands Vitriol-Verk i Calmar Län				1,000.
» Lofvers d:o i d:o				1,000.
Summa	1,215.	3.	2.	2,000.

Afraden är bestämd vid Dylta till $\frac{1}{10}$ och vid de öfrige Verken till $\frac{1}{30}$ af tillverkningen.

Koppar-Vitriol

har vid Fahlu Sambruksbolags Verk åstadkommits till belopp af 192 Skʒ 10 Lʒ V.V., för hvilken tillverkning afradsfrihet åtnjutits.

Rödfärg.

Tillverkningen häraf har utgjort:

	Tunnor.
Vid Peterburgs Rödfärgsverk i Ofvansjö socken och Gefleborgs Län	90.
» Fahlu Rödfärgsverk i Kopparbergs Län	5,474.
» Ingarfs i d:o	738.
» Elsborgs i d:o	150.
» Gamla Herregårdens i d:o	3,003.
» Öster Silfbergs i d:o	645.
» Ridkärrs i Örebro Län	903.
» Dylta i d:o	3,500.
» Ölands i Calmar Län	550.
» Lofvers i d:o	250.
» Klefva i Jönköpings Län	45.
Summa	15,348.

Afraden är bestämd vid Dylta till $\frac{1}{10}$, vid Klefva till $\frac{1}{20}$ och vid de öfrige Verken till $\frac{1}{30}$ af tillverkningen.

Alun.

Häraf äro tillverkade:

	Tunnor.
Vid Latorp i Örebro Län	2,109.
» Ölands Alunverk i Calmar Län	2,000.
» Lofvers d:o i d:o	1,300.
» Andrarums d:o i Christianstads Län	1,646.
Summa	7,055.

Blyerz.

Inom Westmanlands Län har Blyerz blifvit beredd till nedannämnde belopp:

	Skʒ	V.V. Lʒ	m.
Vid Malmens Blyerzverk i Norbergs By	85.	5.	—
» Carlbergs d:o	62.	10.	—
» Fagersta och Westerdjupkärra	251.	18.	5.
Summa	399.	13.	5.

Porfyr.

Arbeten häraf hafva vid Elfdalen i Kopparbergs Län blifvit åstadkomne till ett uppgifvet värde af 6,780 R:dr Rmt.

Marmor.

Vid Kolmårdens Bruk i Krokeks socken och Östergöthlands Län äro arbeten verkställde till ett uppgifvet värde af 17,994 R:dr 68 öre.

Stenkol.

Uppfordringen af Stenkol vid Höganäs i Malmöhus Län har utgjort:

	Tunnor.	Värde.
Af sorten N:o 1	54,905.	70,000.
» » » 2	97,137.	71,000.
» » » 3	46,460.	23,000.
Tillsamman	198,502.	164,000.

Nedanstående Tabell utvisar i sammandrag, dels hvad bergverksproduktionen, i enlighet med hvad nu blifvit i underdånighet anfördt, under Bruksåret 1859 utgjort, dels beloppet hvarmed hvarje produkt under samma år öfver- eller understigit hvad den utgjort under Bruksåret 1858.

		Produktion 1859.	Belopp hvarmed produktionen 1859 varit	
			mindre än 1858.	större än 1858.
Jernmalm, Bergmalm	Skₖ T.V.	1,854,215	35,958	——
D:o Sjö- och Myrmalm	» »	50,506	5,777	——
Tackjern, oberäknadt gjutgods, tillverkadt vid masugnarne	» »	907,560	——	36,868
Gjutgods, tillverkadt vid masugnarne	» »	34,858	4,623	——
Gjutgods, tillverkadt genom tackjerns omsmältning	» B.V.	40,028	——	1,543
Stångjern	» »	806,863	——	25,746
Jernmanufaktur och Stål	» »	136,229	——	24,098
Guld	Ort	90,83	——	15,48
Silfver	Löd. mkr; lod	4,882: 3	602	——
Koppar	Skₖ	13,430,64	——	982,45
Nickelkoppar	Centner	685,87	——	117,87
Messing	Skₖ St.St.V.	822,81	64,12	——
Kopparsmide	» »	2,859,11	——	588,36
Bly	» »	1,821,57	113,55	——
Zinkmalm	» »	——	1,750	——
Koboltmalm	ₖ V.V.	1,520	——	743
Svafvel	Skₖ B.V.	1,352,68	——	356,76
Jernvitriol	Skₖ St.St.V.	1,215,15	464,56	——
D:o	Tunnor	2,000	——	125
Kopparvitriol	Skₖ V.V.	192,5	——	147,5
Rödfärg	Tunnor	15,348	——	2,660
Alun	»	7,055	483	——
Brunsten	»	——	——	——
Blyerz	Skₖ V.V.	399,66	——	47,56
Porfyr	till värde i R:dr Rmt af	6,780	——	2,412
Marmor	d:o d:o	17,994,68	——	7,056,31
Stenkol	Tunnor	198,502	——	6,463

4:o). Arbetare.

Enligt derom meddelade uppgifter hafva under ifrågavarande Bruksår vid Bruks- och Bergverksrörelsen 19,344 personer varit använde, på sätt nedanstående Tabell närmare utvisar.

Län.	Jerngrufvorne.				Jernverken.					Andre Verk med tillhörande Grufvor.				Summa Summarum.
	Ständige.	Tillfällige.	Qvinnor och Barn.	Summa.	Masugnarne.	Stångjernsverken.	Manufakturverken och Gjuterierne.	Ej klassificerade.	Summa.	Silfver- och Blyverken	Kopparverken.	Åtskilliga andre Verk.	Summa.	
Norrbottens	4	8	2	14	55	47	18	—	120	—	—	—	—	134
Westerbottens	—	—	—	—	37	65	37	—	139	—	—	—	—	139
Jemtlands	30	—	—	30	11	12	12	—	35	—	236	—	236	301
Westernorrlands	—	—	—	—	65	208	136	—	409	—	—	—	—	409
Gefleborgs	84	55	—	139	325	626	258	—	1,209	—	—	—	—	1,348
Upsala	444	18	155	617	76	215	28	—	319	—	—	—	—	936
Stockholms	211	86	38	340	45	122	56	—	223	—	—	—	—	563
Kopparbergs, utom Stora Kopparberget	1,038	—	60	1,098	378	600	291	293	1,562	56	149	145	350	3,010
Stora Kopparberget	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	572	52	639	639
Westmanlands, utom Sala Silfververk	305	—	—	305	120	433	218	45	816	—	82	92	174	1,295
Sala Silfververk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	327	—	—	327	327
Örebro 5:te Bergmästare-Distr.	260	209	26	495	368	284	46	—	698	112	391	2	505	1,698
Örebro 6:te d:o d:o	Ej klassificerade.			590	390	348	150	—	888	—	—	131	131	1,609
Skaraborgs	—	—	—	—	8	89	51	—	148	—	—	—	—	148
Wermlands	552	260	250	1,062	265	853	585	—	1,703	—	—	—	—	2,765
Elfsborgs	—	—	—	—	—	116	176	—	292	—	—	—	—	292
Götheborgs och Bohus	—	—	—	—	—	—	47	—	47	—	—	—	—	47
Södermanlands	119	15	—	134	96	181	132	—	409	—	25	31	56	599
Östergöthlands	Ej klassificerade.			72	29	434	42	—	505	—	684	101	785	1,362
Calmar	Ej klassificerade.			27	74	256	56	—	386	—	53	155	208	621
Jönköpings	24	4	—	28	66	107	95	—	268	—	35	25	60	356
Kronobergs	2	—	8	10	23	65	143	—	231	—	—	5	5	246
Hallands	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	2
Blekinge	—	—	—	—	—	—	36	—	36	—	—	27	27	63
Christianstads	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	82	82	82
Malmöhus	—	—	—	—	—	—	36	—	36	—	—	317	317	353
Summa	—	—	—	4,961	2,431	5,061	2,651	338	10,481	510	2,227	1,165	3,902	19,344

5:o). Inmutningar och Hvilostånd.

I enlighet med hvad nedanstående Tabeller utvisa, hafva under Bruksåret 1006 inmutningar ägt rum, nemligen 448 af nya uppfinningar och 558 af förut bearbetade ställen, samt af Bergmästarne och Bergshauptmannen vid Sala Silfververk tillsamman 497 hvilostånd för grufvor blifvit beviljade.

Inmutningar.

	Jernmalm.		Silfver- och Blymalm.	Kopparmalm.	Zinkmalm.	Kobolt- och Nickelmalm.	Stenkol.	Warp.		Summa.
	Bergmalm.	Sjö- och Myrmalm.						Jern.	Silfver och Koppar.	
1:o Å nya uppfinningar.										
Bergmästaren i 1:sta Bergmästare-Distriktet	2	—	2	—	—	—	—	—	—	4
D:o i 2:dra d:o d:o	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3
D:o i 3:dje d:o d:o	61	—	6	18	—	—	—	—	—	85
D:o i 4:de d:o d:o	75	—	1	21	2	—	—	—	—	99
D:o i 5:te d:o d:o	32	—	8	18	—	—	—	—	—	58
D:o i 6:te d:o d:o	15	1	7	3	12	—	—	—	—	38
D:o i 7:de d:o d:o	13	1	6	3	—	—	—	—	—	23
D:o i 8:de d:o d:o	23	21	2	12	7	2	7	—	—	74
D:o i 9:de d:o d:o	17	31	8	7	—	1	—	—	—	64
Summa	238	57	40	82	21	3	7	—	—	448
2:o Å förut bearbetade ställen.										
Bergshauptmannen vid Sala Silfververk	2	—	1	1	—	—	—	—	—	4
Bergmästaren i 1:sta Bergmästare-Distriktet	12	—	—	—	—	—	—	—	—	12
D:o i 2:dra d:o d:o	6	—	—	14	—	—	—	—	—	20
D:o i 3:dje d:o d:o	26	—	2	3	—	—	—	3	—	34
D:o i 4:de d:o d:o	207	2	18	19	11	—	—	—	—	257
D:o i 5:te d:o d:o	53	—	13	13	—	—	—	—	—	79
D:o i 6:te d:o d:o	22	—	—	—	7	—	—	7	—	36
D:o i 7:de d:o d:o	44	—	1	—	3	1	—	1	1	51
D:o i 8:de d:o d:o	13	38	—	2	—	—	—	—	—	53
D:o i 9:de d:o d:o	5	7	—	—	—	—	—	—	—	12
Summa	390	47	35	52	21	1	—	11	1	558
Summa Summarum	628	104	75	134	42	4	7	11	1	1,006

Hvilostånd.

	Jern-malm.	Silfver- och Blymalm.	Koppar-malm.	Qvarts.	Summa.
Bergshauptmannen vid Sala Silfververk	—	8	—	—	8
Bergmästaren i 1:sta Bergmästare-Distriktet	72	14	44	—	130
D:o i 2:dra d:o d:o	—	—	—	—	—
D:o i 3:dje d:o d:o	79	—	2	—	81
D:o i 4:de d:o d:o	95	1	2	—	98
D:o i 5:te d:o d:o	32	2	5	1	40
D:o i 6:te d:o d:o	23	1	29	—	53
D:o i 7:de d:o d:o	37	7	4	—	48
D:o i 8:de d:o d:o	18	—	14	—	32
D:o i 9:de d:o d:o	2	2	3	—	7
Summa	358	35	103	1	497

6:o). Verkstäder.

Följande nya Verkstäder hafva under Bruksåret blifvit tillåtne:

Masugnar.

En med namnet *Grafversfors* i Qvillinge Socken, Bråbo Härad och Östergöthlands Län,
En, benämnd *Elfstorps* masugn i Grythytte Socken och Härad af Örebro Län, samt
En i Nyköpings Stad, kallad *Nyköpings* masugn.

Gjuterier.

Ett benämndt *Bränninge* i Tveta Socken, Öknebo Härad och Stockholms Län,
Ett med namnet *Carlshammar* i Fliseryd Socken, Handbörds Härad och Calmar Län samt
Ett vid *Hofors* Bruk i Thorsåkers Socken och Gefleborgs Län.

Stångjerns-Verkstäder.

Ett Stångjernsverk, kalladt *Nyfors* i Tutaryd Socken, Sunnerbo Härad och Kronobergs Län, bestående af en härd,
Ett benämndt *Strömsfors,* med en härd, i Tranemo Socken, Kinds Härad och Elfsborgs Län,
Ett kalladt *Carlshammar*, bestående af 2 härdar, vid samma ställe som ofvannämnde gjuteri med samma namn,
Ett kalladt *Treskog,* med en härd, der manufaktur-verket af samma namn är anlagdt i Gunnarskog Socken, Jösse Härad och Wermlands Län,
Ett benämndt *Elfstorp* i Grythytte Socken och Örebro Län, bestående af de förut vid Kjerfvingborn och Ullnäs i samma Socken privilegierade 3:ne härdar,
Tvenne Härdar vid *Axmars* Bruk i Hamrånge Socken, Gestriklands Fögderi och Gefleborgs Län, hvilka dit komme att inflyttas från Tönnebro Bruk i Skog Socken, nämnde Fögderi och Län,
En Härd vid *Carlsdals* Bruk i Hellefors Socken, Grythytte Härad och Örebro Län, hvilken skulle ditflyttas från Silkesdamms Bruk i samma Socken.

Jernmanufaktur- och Stålberednings-Verk.

Ett benämndt *Wåhlsjö* och Ett kalladt *Grönöfors,* begge i Jerfsö Socken, Helsinglands Södra Fögderi och Gefleborgs Län,

Ett kalladt *Uhlungsfors* i Ofvanåkers Socken, nyssnämnde Fögderi och Län,

Ett benämndt *Thorshammar* i Norbergs Socken och Härad af Westmanlands Län,

Ett benämndt *Holmefors* i Hornaryd Socken, Uppvidinge Härad och Kronobergs Län,

Ett med namnet *Fagerfors* i Sandsjö Socken, Konga Härad och Kronobergs Län,

Ett kalladt *Wikafors* i Båreryd Socken, Westbo Härad och Jönköpings Län,

Tvenne, benämnde *Öfre Ulfsberg* och *Nedre Ulfsberg* i Skede Socken, Östra Härad och Jönköpings Län,

Ett benämndt *Wäxtorp* i Dalstorp Socken, Kinds Härad och Elfsborgs Län,

En Stålugn vid *Svartnäs* Bruk i Svärdsjö Socken, Kopparbergs Fögderi och Län,

Ett Manufakturverk benämndt *Strömsfors,* i sammanhang med ofvannämnde Stångjernsverk af samma namn,

Ett benämndt *Olofsfors* i Bollnäs Socken, Helsinglands Södra Fögderi och Gefleborgs Län,

Ett med namnet *Berg* i Hamrånge Socken, Gestriklands Fögderi och Gefleborgs Län,

En Knipphammare vid *Jonsbols* Bruk i Wisnums Socken och Härad af Wermlands Län,

Ett Jernmanufakturverk med namnet *Carlshammar* i sammanhang med ofvannämnde Gjuteri och Stångjernsverk med samma namn.

Verk för annan förädling.

Nyfors Kopparsmedja i Arbrå Socken, Helsinglands Södra Fögderi och Gefleborgs Län,

Kafveltorps Profhytta i Nya Kopparbergs Socken och Härad af Örebro Län, till begagnande på försök för tillgodogörande af blyglans samt koppar- och zinkmalmer.

Nedläggning

för alltid har blifvit beviljad af förutnämnde Stångjernshärdar vid *Kjerfvingborn* och *Ullnäs*, hvilka i stället vid Elfstorp skulle uppföras; af ofvannämnde 2:ne Härdar vid *Tönnebro* Bruk, som skulle inflyttas till Axmar; af *Eriksfors* Stångjernsverk med 3 Härdar i Jerna Socken, Westerdals Fögderi och Kopparbergs Län; af ofvannämnde Härd vid Silkesdamms Bruk, som skulle till Carlsdals Bruk inflyttas; af en Härd med 93 Skʒ 3 Lʒ 6 mkr frälserätt vid *Baggå* Bruk i Skinnskattebergs Socken och Härad af Westmanlands Län samt af *Presthytte* Masugn i Grangärdes Socken, Westerbergslagens Fögderi och Kopparbergs Län.

Till oinskränkt smidesrätt

hafva under Bruksåret öfvergått 82 Härdar med 37,387 Skʒ 2 Lʒ 10 mkr privilegieradt smide och till en del af detta smide hörande 1,835 Skʒ 5 Lʒ frälserätt.

Collegium framhärdar med djupaste vördnad, nit och trohet,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Majts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåter
F. ÅKERMAN.

L. ÅKERBERG.

F. A. Crælius.

Stockholm den 12 September 1860.

STOCKHOLM, 1860. P. A. NORSTEDT & SÖNER, KONGL. BOKTRYCKARE.